

YHTEENVETO TALOUSARVION 2020 TOTEUTUMISESTA KASVATUKSEN JA KOULUTUKSEN TOIMIALALLA

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala on antanut kaupungin ohjeiden ja aikataulukujen mukaisesti tiedot kaupungin vuoden 2020 tilinpäätöstä varten sekä selvityksen talousarvion toteutumisesta kaupungin toimintakertomusta varten.

Aineistoon sisältyvät muina liitteinä olevat selonteko riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämisestä. Yksityiskohtaisempi selvitys toimialan toiminnasta vuonna 2020 annetaan toimialan toimintakertomuksessa.

Käyttötalous

	TA	Tot	Erotus	Tot %
Tulot	59 179 000	64 683 912	5 504 912	109,3 %
Menot	1 239 619 000	1 235 352 475	4 266 525	99,7 %
Toimintakate	-1 180 440 000	-1 170 668 563	9 771 437	99,2 %

Käyttötalouden menot vuonna 2020 olivat noin 1,235 miljoonaa euroa ja tulot noin 64,7 miljoonaa euroa. Käyttötalouden nettomenot (menottulot) ovat 9,8 miljoonaa euroa eli 0,8 % pienemmät kuin talousarviossa. Koronaepidemiolla oli merkittävä vaikutus sekä toimialan tuloihin että menoihin.

Tuloja kertyi yhteensä 5,5 miljoonaa euroa eli 5,3% enemmän kuin talousarviossa ennakoitiin. Lisätuloja kertyi ulkopuolisesta hankerahoituksesta, joka ylitti talousarvion 11,8 miljoonalla eurolla. Kokonaisylitystä vähensi se, että koronaepidemian vaikutuksesta varhaiskasvatuksen ja iltapäivätoiminnan tuotot sekä Stadin ammattiopiston maksutuotot alittivat talousarvion 7,3 miljoonalla eurolla.

Toimialan menot alittivat talousarvion 4,3 miljoonalla eurolla, eli 0,3% talousarviosta. Korona-viruksen aiheuttamat toiminnan keskeytykset ja supistamiset aiheuttivat 10,7 miljoonan euron nettosäästön toimialan käyttömenoihin.

Koronaepidemian vaikutukset talousarvion toteutumiseen

Koronaepidemian aiheuttamista tulonmenetyksistä suurin osa, noin 5,8 miljoonaa euroa johtui varhaiskasvatuksen asiakasmaksuhyvityksistä kevään poikkeusajalta. Lisäksi tulonmenetyksiä aiheuttivat iltapäivätoiminnan tuottojen aleneminen sekä stadin ammattiopiston tuottojen väheneminen kevään ja joulukuun korona-sulkuaikoina.

Koronan aiheuttamia talousarvion ylittäviä menoja kertyi 8 miljoonaa. Lisämenoja kertyi varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen iltapäivätoiminnan yksityisille tuottajille maksetuista tulonmenetyksistä, kasvaneista työterveyskuluista, lisätuista materiaali- ja hygieniatarvikehankinnoista, poikkeuksellisista siivous- ja ruokailujärjestelyistä, sijaiskuluista sekä lisätilojen vuokrasta.

Pandemiasta johtuva toiminnan supistaminen vähensi toisaalta talousarviossa ennakoituja toimialan menoja 18,6 miljoonalla eurolla. Menovähennyksistä 9 miljoonaa euroa eli lähes puolet syntyi varhaiskasvatuksen ateriapalveluissa ja sijaispalvelujen käytössä ja noin 5 miljoonaa ammatillisen koulutuksen säästöistä etäkoulutuksen aikana koulutuksen ostopalveluissa ja tarvikkehankinnoissa sekä ateriapalveluissa. Loppuosa säästöistä kertyi perusopetuksen ja lukiokoulutuksen ateria- ja kuljetuspalveluissa, kansainvälisessä toiminnassa sekä tarvikkehankinnoissa.

Investoinnit

	TA	Ylitysoikeus	Käytettävissä	Tot	Erotus	Tot %
Tietotekniikka	12 240 000	18040000	30 280 000	21 039 000	9 241 000	69,5 %
Muut hankinnat	10 060 000	0	10 060 000	10 434 000	-374 000	103,7 %
Yhteensä	22 300 000	18 040 000	40 340 000	31 473 000	8 867 000	78,0 %

Toimialan investointimäärärahat olivat 22,3 miljoonaa euroa, minkä lisäksi toimialalla oli käytettävissä 18,0 miljoonaa euroa ylitysoikeuksina vuodelta 2019 siirtyneiden hankintojen rahoittamiseen. Määrärahoja ja ylitysoikeutta käytettiin 31,5 miljoonaa euroa. Käyttämättä jäänyt osuus on käytettävissä kaupunginvaltuuston ylitysoikeuspäätöksellä vuonna 2021.

ICT-investointeihin käytettiin noin 21 miljoonaa euroa. Suurimmat ICT-laitehankintainvestoinnit olivat tietokoneet peruskoulun oppijoille ja hallinnolle sekä esitystekniikkainvestoinnit uudisrakennus- ja perusparannuskohteisiin. Näiden lisäksi investoitiin runsaasti ICT-kehityshankkeisiin ja varsinkin uuteen asiointin tietojärjestelmä ASTI:iin, jonka kehitys tulee jatkumaan vielä useita vuosia.

Korona-kriisi pidensi ICT-laitteiden toimitusaikoja. Kannettavien tietokoneiden saatavuustilanne tulee jatkumaan haasteellisena myös vuonna 2021 johtuen suuresta maailmanlaajuisesta kysynnästä. Suurin siirtyväksi esitetty ICT-määräraha on varhaiskasvatuksen esitystekniikkaerä, jonka hankinnat siirtyivät vuoteen 2021.

Toimialan muihin investointeihin käytettiin 10,4 miljoonaa euroa. Suurimmat investoinnit olivat uudis- ja perusparannuskohteiden kalustaminen. Stadin ammattiopistossa investoitiin opetustilojen ajanmukaistamiseen ja koneisiin ja laitteisiin.

Tuottavuus

Toimialan tuottavuutta mitattiin vuonna 2020 toimialatasolla. Tuottavuus lasketaan tuottavuusindeksillä tuotos-panoslaskentana. Toimialan tuotos on palveltu asiakasmäärä sekä tuotetut opetustunnit vapaassa sivistystyössä. Toimialan panos on toimintaan käytetyt määrärahat.

Tuottavuutta on pyritty parantamaan kehittämällä toimintaa ja tehostamalla tilankäyttöä. Näin laskettu tuottavuus ylitti talousarviovaitteen. Tuottavuuden parantuminen johtui etupäässä talousarviota suuremmasta asiakasmäärästä suhteessa käytettyihin määrärahoihin ennen kaikkea ammatillisessa koulutuksessa sekä hieman talousarviota pienemmistä kuluista.

Asiakasmäärät

Varhaiskasvatuksen asiakasmäärä oli 38 459 lasta eli 383 lasta vähemmän kuin talousarviossa. Kaupungin ylläpitämissä päiväkodeissa lapsimäärä ylitti talousarvion 378 lapsella. Ennakoitua vähemmän lapsia hoidettiin kotihoidon tuella (- 239 lasta) ja yksityisen hoidon tuella (- 477).

Perusopetuslain mukaisessa iltapäivätoiminnassa oli yhteensä 8 155 oppilasta, eli 95 oppilasta enemmän kuin talousarviossa.

Koululaisten iltapäivätoimintaan leikkipuistoissa osallistui 2500 oppilasta, mikä on 1320 vähemmän kuin talousarviossa.

Perusopetuksen oppilasmäärä oli 44 894, mikä alitti talousarvion 139 oppilaalla.

Lukiokoulutuksessa oli opiskelijoita 9 004, mikä on 205 opiskelijaa enemmän kuin talousarviossa.

Ammatillisen koulutuksen opiskelijavuosimäärä oli 10 415 opiskelijavuotta, mikä ylittää talousarvion 1 296 opiskelijavuodella. Ylitys koostuu valtion myöntämistä lisäopiskelijavuosista (1 029) sekä perusopetuksen lisäopetuksen kasvaneesta oppilasmäärästä.

Vapaan sivistystyön opetustuntien lukumäärä ylitti talousarvion 630 tunnilla, kokonaistuntimäärän ollessa 128 733 tuntia.

Sitovat tavoitteet

Toimialalla oli kaksi sitovaa tavoitetta vuoden 2020 talousarviossa. Sitovia tavoitteita mitattiin kymmenellä mittarilla. Ensimmäisen tavoitteen osalta tavoitetaso saavutettiin neljässä mittarissa viidestä ja toisen tavoitteen osalta kolmessa mittarissa viidestä. Kaupunginhallituksen linjauksen mukaisesti sitova tavoite toteutuu, jos kaikissa mittareissa saavutetaan asetettu tavoitetaso. Näin ollen kumpikaan sitova tavoite ei toteutunut.

TAVOITE 1

Mahdollistamme jokaiselle oppijalle yksilöllisesti sopivia tapoja oppia ja opiskella.

Tavoite ei toteutunut. Mittareista 4/5 saavutettiin tavoitetaso.

VARHAISKASVATUS JA LEIKKIPUISTOT

Mittari/ toteutui

Digitaalinen ryhmäportfolio käyttöönotetaan jokaisessa päiväkodin lapsiryhmässä ja leikkipuistoissa. Portfolio koostuu kaikissa yksiköissä yhtenäiselle verkkoalustalle/digitaaliseen oppimisympäristöön.

Toteutuminen

Digitaalinen ryhmäportfolio otettiin käyttöön käyttäen työvälineenä Power Pointia ja Teamsia. Varhaiskasvatuksen opettajat ja päiväkodin johtajat sekä leikkipuistojen henkilöstö koulutettiin digitaalisen ryhmäportfolion pedagogiseen käyttöön sekä tekniseen toteutukseen. Tämän jälkeen lapsiryhmissä ja leikkipuistoissa aloitettiin portfolion käyttöönotto.

Tavoite toteutui. Digitaalinen ryhmäportfolio käyttöönotettiin päiväkotien kaikissa 1762 suomenkielisissä sekä 147 ruotsinkielisessä lapsiryhmässä sekä 10 leikkipuistossa.

PERUSOPETUS

Mittari/ toteutui

Erityisen tuen oppilaista (integraatiossa ja erityisluokalla opiskelevat) aiempaa useammalle varmistetaan mahdollisuus opiskella omassa lähikoulussaan.

Suomenkielisessä perusopetuksessa tavoite on 66%.
Ruotsinkielisen perusopetuksen tavoite on +2 % vuoden 2019 osuuteen verrattuna.

Alueellisella erityisluokalla olevien kokonaismäärästä lasketaan niiden oppilaiden osuus, jotka ovat oman oppilaaksiottoalueensa koulussa alueellisella erityisluokalla.

Mukana ei ole painotetussa opetuksessa olevia oppilaita. *Luvuissa ei oteta huomioon kaupunkitason keskitettyä erityisen tuen palvelua (TOI, POY, EAU, SLI, EKU, erityiskoulut, tuetut erityisluokat, sairaalaopetus)*

Toteutuminen

Tavoite toteutui. Suomenkielisen perusopetuksen tavoitetaso oli 66 %. Mittarin arvo on laskettu 21.12.2020 tilanteessa, jolloin kyseisistä ryhmistä omassa lähikoulussaan opiskeli 75 % oppilaista.

Ruotsinkielisen perusopetuksen lähtötilanteessa 20.9.2019 kyseisestä ryhmästä omassa lähikoulussaan opiskeli 76,3 %. Mittarin toteumatiedot on otettu tilanteesta 21.12.2020, jolloin omassa lähikoulussaan opiskeli 74,5 % oppilaista. Lähikoulussa olevien osuus on siis laskenut -1,8 %-yksikköä. Luku on kuitenkin tavoitteen (+- 2%) sisällä, eli tavoite toteutuu.

LUKIOKOULUTUS

Mittari/ toteutui

Suomenkielisessä lukiokoulutuksessa vähintään 20 % opiskelijoista on suorittanut oppiainerajat ylittävän kurssin, jonka useamman eri aineen opettajat tai erityisopettaja ja aineryhmän opettajat ovat suunnitelleet ja toteuttaneet yhdessä.

Ruotsinkielisessä lukiokoulutuksessa aineopettajat pitävät henkilökohtaisen oppimiskeskustelun vähintään 95 %:n kanssa aloittavista opiskelijoista. Keskustelut järjestetään kolmen ensimmäisen jakson jälkeen kevään 2020 aikana.

Toteutuminen

Tavoite toteutui suomenkielisissä lukioissa. Useamman eri aineen opettajan tai erityisopettajan ja aineryhmän opettajien suunnittelemaa oppiainerajaa ylittäviä kursseja suoritti 5692 opiskelijaa. Lukioissa on yhteensä 8284 opiskelijaa. Oppiainerajat ylittävien kurssien suorittaneiden opiskelijoiden osuus oli 68,7 % prosenttia. Lukioittain opiskelijoiden osuudet vaihtelivat 35,3 prosentista 100 prosenttiin.

Ruotsinkielisen lukiokoulutuksen tavoite toteutui. Aineopettajat pitävät henkilökohtaisen oppimiskeskustelun 96,3 prosentin kanssa opiskelijoista tavoitetason ollessa vähintään 95 %.

AMMATILLINEN KOULUTUS

Mittari/ ei toteutunut

Negatiivinen keskeyttäminen vähenee yhden prosenttiyksikön vuoteen 2019 verrattuna. Tavoitetaso 7,4 %.

Toteutuminen

Tavoite ei toteutunut. Negatiivisesti keskeyttäneiden opiskelijoiden osuus oli 12,7 %, tavoitetason ollessa 7,4 %. Stadin ammatti- ja aikuisopiston negatiivisten keskeyttämisten määrään on vaikuttanut erityisesti 18-20 vuotiaiden eronneiden määrä.

Nuorten aikuisten kiinnittymiseen opintoihin vaikuttaa paljon oppilaitoksen ulkopuoliset tekijät, kuten elämäntilanne ja siihen liittyvät haasteet, esim. toimeentulo. Myös koronalla on ollut vaikutusta opiskelijoiden eroamiseen oppilaitoksen tarjoamista tukitoimista huolimatta.

Opintoihin kiinnittymisen ratkaisuja etsitään AI HOKS-kehittämistyöllä sekä vuoden 2020 lopulla käynnistyneillä mobiilikyselyillä. Tavoitteena on tunnistaa entistä varhaisemmin opinnoissaan tukea tarvitsevat opiskelijat oikea-aikaisen tuen kohdentamiseksi.

VAPAA SIVISTYSTYÖ

Mittari/ toteutui

Verkkokurssien ja -lentojen määrä kasvaa vähintään 20% vuoteen 2019 verrattuna.

Kurssien määrän lisäyksenä tavoite tarkoittaa vähintään 54 verkkokurssia.

Toteutuminen

Tavoite toteutui. Tavoitteena oli järjestää vähintään 54 verkkokurssia. Työväenopistossa järjestettiin verkkokursseja ja -luentoja vuoden 2020 aikana yhteensä 1 650 ja Arbiksessa 37, eli yhteensä 1687.

TAVOITE 2:

Käytämme koko kaupunkia oppimisen ja työnteon ympäristönä.

Tavoite ei toteutunut. Mittareista 2/5 saavutettiin tavoitetaso.

VARHAISKASVATUS

Mittari/ toteutui

Jokainen varhaiskasvatusyksikkö toteuttaa vähintään yhden ainakin kaksi viikkoa kestävästä laaja-alaisesta ilmiöpohjaisesta kokonaisuudesta, jossa liikutaan ja käytetään koko kaupunkia oppimisen ja työnteon ympäristönä.

Toteutuminen

Tavoite toteutui kaikissa 158 suomenkielisessä ja 14 ruotsinkielisessä varhaiskasvatusyksiköissä, kaikissa 12 perhepäivähoitoryhmässä sekä 10 leikkipuistoissa kevään 2020 aikana. Tavoitteen toteuttamiseen vaikutti kevään poikkeustilanne, jolloin osa lapsista oli poissa varhaiskasvatuksesta ja esiopetuksesta. Poikkeustilanteesta huolimatta laaja-alaiset ilmiöpohjaiset kokonaisuudet toteutettiin kaikissa yksiköissä.

PERUSOPETUS

Mittari/ toteutui

Jokaisella perusopetuksen alueella on luotu kulttuuripolut, joissa on toimintaa jokaiselle vuosiluokalle. Toimintaa on toteutettu jokaisessa koulussa vähintään yhdellä vuosiluokalla.

Toteutuminen

Tavoite toteutui. Helsingin kaupungin peruskouluille on laadittu Kulttuuripolku-toiminta. Kaikki Helsingin kaupungin peruskoulut ovat ottaneet Kulttuuripolun osaksi toimintaansa syksystä 2020 alkaen vähintään yhdellä vuosiluokalla. Peruskouluille syksyllä 2020 tehtyyn kyselyyn vastasivat kaikki peruskoulut ja kouluissa oli toteutettu toimintaa vähintään yhdellä vuosiluokalla.

Helsingin kaupungin Kulttuuripolkuun on luotu jokaiselle luokka-asteelle ehdotus luokka-asteen kulttuurisisällöstä. Perusopetuksen aikana oppilailla on mahdollisuus tutustua monipuolisesti erilaisiin kulttuurisisältöihin ja -tapahtumiin jokaisella luokka-asteella.

Koulut suunnittelevat ja dokumentoivat kulttuuripolkunsa koulukohtaisesti tai yhteistyössä alueen koulujen kanssa. Kulttuuripolun sisällöt/vierailukohteet kirjataan kouluille toimitettavaan täytettävään pdf-tiedostoon ja koulun toimintasuunnitelmaan.

LUKIOKOULUTUS

Mittari/ ei toteutunut

Nuorten lukiokoulutus:

Vähintään 95 % opiskelijoista osallistuu aineenopettajan ja opiskelijoiden yhdessä suunnittelemiin opetussuunnitelman mukaisiin opintokäynteihin. (korkeakoulut, yritykset, työpaikat)

Aikuisten lukiokoulutus:

Vähintään 30 %:ssa lukion kursseja toteutetaan opintokäynti.

Toteutuminen

Tavoitetta ei saavutettu. Koronaviruksen aiheuttamasta poikkeustilasta johtuen opintokäyntejä ei voitu keväällä toteuttaa maaliskuun puolivälistä eteenpäin. Myös syksyn aikana opintokäyntien toteuttaminen on poikkeustilanteesta johtuen ollut haastavaa, eikä etäopetuksen aikana opintokäyntejä ei järjestetty kaupungin ohjeiden mukaisesti. Nuorten lukiokoulutuksessa toteutunut prosentti oli 69,5 % ja aikuisten lukiokoulutuksessa 9,5 %.

AMMATILLINEN KOULUTUS

Mittari/ ei toteutunut

Työpaikalla tapahtuva oppiminen kasvaa 10 000 päivällä verrattuna vuoteen 2019.

Toteutuminen

Työpaikalla tapahtuvan oppimisen osalta korona on vaikuttanut merkittävästi paikkojen saatavuuteen. Opintoja on edistetty muilla tavoin. Työpaikalla tapahtuvaa oppimista oli 31.12.2020 kirjattu 337 346, joten erotus tavoitetasoon oli 41 763 päivää (11,0 %)

VAPAA SIVISTYSTYÖ

Mittari/ei toteutunut

Kurssilaisten määrä kasvaa Koillis- ja Itä-Helsingin alueilla vähintään 5% verrattuna vuoteen 2019.

Toteutuminen

Tavoite ei toteutunut. Koronavirusepidemian takia työväenopiston lähiopetus keskeytettiin kahdesti vuoden aikana. Lisäksi syyslukukauden kurssien maksimikokoja pienennettiin turvavälien mahdollistamiseksi opetuksessa. Näistä syistä kurssilaisten määrä laski merkittävästi eikä tavoitteen mukaisen kasvun saavuttaminen ollut mahdollista

Työväenopistolla Koillis- ja Itä-Helsingin alueilla oli vuoden 2020 aikana 17 161 kurssilaista, mikä on 5 058 kurssilaista vähemmän kuin vuonna 2019.

Arbiksella oli 908 kurssilaista Koillis- ja Itä-Helsingin alueilta, kun tavoitetaso vuodelle 2020 oli yhteensä 954 kurssilaista eli 5 % kasvu vuoteen 2019 verrattuna.